

**Специјални резерват
природе**

Горње Подунавље

SPECIAL NATURE RESERVE
"GORNJE PODUNAVLJE"

П Л А Н У П Р А В Љ А Њ А

2011. – 2020.

ПЛАН УПРАВЉАЊА
СРП “ГОРЊЕ ПОДУНАВЉЕ”

Аутор: ЈП “Војводинашуме”

Прерадовићева 2
21 131 Петроварадин
Србија
Тел +381 21 431 144
е-маил: info@vojvodinasume.rs

Петроварадин / Србија
Јул, 2011

ПРЕДГОВОР

Поштовани читатељи

Пред Вама је План управљања Специјалним резерватом природе „Горње подунавље“. Доношење плана управљања за ово заштићено подручје представља значајан корак јер је овај документ важан алат за обављање свих законом предвиђених функција Управљача.

Планом управљања се планира сваки аспект рада Управљача у наредних десет година, било да се ради о активностима заштите и очувања врста, научним истраживањима или развоју система посећивања или едукацији запослених.

План управљања је плод заједничког рада Управљача и интересних група. С обзиром да се ради о десетогодишњем плану очекујемо да ћемо у току његовог спровођења испунити предвиђене циљеве али и уочити те их покушати исправити током ревизије плана.

Захваљујемо свима који су учествовали у изради плана управљања и очекујемо од свих заинтересованих да својим сугестијама помогну у његовом спровођењу и самим тим и очуваној природи Специјалног резерват природе „Горње подунавље“.

Управљач Резервата

ЛИЧНА КАРТА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Основни подаци	
Назив заштићеног подручја	Горње подунавље
Категорија заштићеног подручја	Специјални резерват природе
Датум проглашења заштићеног подручја	2001. god
Површина	19.605,00 ha
Планско раздобље плана управљања	2011-2020
Управљач	ЈП“Војводинашуме“ Прерадовићева 2 21 131 Петроварадин Шумско газдинство „Сомбор“ Сомбор Апатински пут 11 25 000 Сомбор
Документациона основа управљања	- Уредба о заштити СРПГП - План управљања - Програм управљања - Правилник о чуварској служби и унутрашњем реду - Накнаде за коришћење заштићеног подручја

Специјални резерват природе „Горње Подунавље“ Уредбом Владе РСрбије (Службени гласник РС број 45/01) стављен је под заштиту државе 20. јула 2001. као природно добро I категорије од изузетног значаја за Републику. СРП „Горње Подунавље“ је јасно омеђен и компактан ритски комплекс у коме доминирају шумски екосистеми. Налази се у северозападном делу Бачке на инудационом подручју горњег тока Дунава кроз нашу земљу са његове леве стране од km 1367 до km 1433, а поред насеља Богојево, Сонта, Апатин, Купусина, Бачки Моноштор, Бездан, Колут и Бачки Брег. Са северне стране омеђен је државном границом са Мађарском, источну страну чине Бајски канал, канал ДТД, рукавац Дунава и одбрамбени насип. На југу и западу према Републици Хрватској омеђен је реком Дунав.

Обухвата површину од 19.605,00 ха.

Визија СРП „Горње Подунавље“

Визија Специјалног резервата природе „Горње подунавље“ повезује све интересне групе у осигурању квалитетније будућности, како Резервата тако и локалне заједнице. Све управљачке активности морају бити у потпуности усаглашене са овом визијом, будући да она одражава сврху Резервата и циљеве његовог развоја те кључне смернице управљања.

Специјални резерват природе постаће део највећег европског прекограничног UNESCO-вог резервата биосфере, предводник у очувању јединствених природних и културних вредности у њиховој валоризацији кроз одрживо шумарство, ловство, рибарство и туризам на добробит регије, локалне заједнице и задовољство посетиоца.

Резерват је у улози покретача одрживог развоја у регији те простора који пружа нова искуства посетиоцима, имајући у виду јединственост природе и могућности рекреације. Визијом се такођер истиче и образовна функција Резервата.

Простор Резервата ће се временом мењати, а сви учесници укључени у управљање Резерватом морају осигурати да се те промене догађају на начин којим ће Резерват очувати свој значај места изузетне, очуване природне и културне баштине.

Три су темељна циља предвиђена за дугорочно одрживо управљање резерватом:

Очување – трајно очувати пејсажну и биолошку разноврсност те културно наслеђе.

Перманентно подизање образовног и рекреативног коришћења – промовисање важности очувања природних вредности и културне баштине те уживања у нетакнутој природи и осталим посебностима Резервата.

Јачање локалне заједнице – јачање започете сарадње са локалном заједницом у одрживом коришћењу природних добара Резервата с циљем локалног, односно регионалног привредног развоја, осигуравања прихода локалном становништву те отварања нових радних места.

Дугорочни циљеви заштите, очувања, унапређења и одрживог коришћења

Програмом управљања, заштите и развоја Специјалног резервата природе „Горње подунавље“ дефинишу се циљеви и принципи заштите, унапређења, коришћења и развоја, како појединих вредности, тако и укупног простора заштићеног природног добра. Настојања да се на основу сагледавања и оцењивања вредности подручја и постојећих људских активности дефинишу циљеви управљања спроведена су кроз организовање радионица за интересне стране са темом „Учешће јавности у изради плана управљања за СРПП“. На основу учешћа 30 представника различитих интересних старана у Резервату састављен је концепт за израду плана управљања који у сврху очувања генетског, специјског и екосистемског диверзитета, одрживог коришћења и промоције Резервата садржи следеће **дугорочне - опште циљеве:**

1. Очување плавног подручја реке Дунав и свих његових основних карактеристика,
2. Инвентар флоре и фауне, мапирање угрожених биљних врста и станишта,
3. Мониторинг природних вредности,
4. Ревитализација станишта,
5. Активна заштита кључних врста и њихових станишта,
6. Дефинисање угрожавајућих фактора, ублажавање или елиминисање последица њиховог деловања,
7. Фаворизовање и унапређење аутохтоних природних вредности – примена активних мера заштите екосистема, санација и ревитализација вредних станишта, реинтродукција ретких или угрожених врста,
8. Очување предеоних карактеристика подручја,
9. Обезбеђивање одрживог коришћења природних потенцијала – шумарство, ловство, риболов, туризам, рекреација,
10. Усклађивање дозвољених видова коришћења природних ресурса са потребама заштите и очувања природног добра и развијање принципа одрживог развоја,
11. Сарадња у оквиру националне и међународне мреже заштићених подручја и развијање оптималне праксе у управљању оваквим специфичним природним добром и у том оквиру одговарајуће презентације природних вредности националног значаја,
12. Успостављање визиторских и истраживачких центара,
13. Усклађивање туристичко-рекреативних, културних и едукативних садржаја са потребама локалних заједница,

Услед динамичности процеса управљања у току реализације плана постоји могућност јављања потребе за изменама као и достизања неких од циљева. На основу општих циљева дефинисани су специфични приоритетни циљеви и активности.

Приоритетне активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања и унапређењу природних и створених вредности

Специфични (приоритетни) циљеви и активности у програмском периоду од 2011. до 2020. године су:

- Ревизија Уредбе о заштити СРП „Горње Подунавље“;
- Опремање чуварске службе потребном техничком опремом;
- Развој природе блиског туризма и за то потребне инфраструктуре;
- Инвентаризација флоре и фауне, мапирање врста и станишта;
- Мониторинг кључних врста и њихових станишта;
- Активно сузбијање инвазивних врста биљака;
- Ревитализација водених станишта - поновно успостављање контакта реке са старим речним рукавцима по посебним пројектима (реконструкција појединих делова) и повећање површина под воденим огледалима на локалитетима Карапанца, Широки рит, Моношторски рит – северна варијанта, Бестремент, Штрбац и Кошаре;
- Активна заштита птица кроз мере очувања фрагмената састојина аутохтоних врста дрвећа и очување појединачних стабала неопходних за гнезђење;
- Унапређење свих видова сарадње са другим корисницима подручја и локалним заједницама на развоју еко-туризма и промоцији Резервата;
- Презентација и популаризација природних вредности подручја

Финансијаска средства, процењени трошкови и начин њиховог обезбеђивања

Финансирање заштићеног подручја обезбеђује се из:

- средстава буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе;
- средства Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине
- средстава Фонда за заштиту животне средине;
- накнада за коришћење заштићеног подручја;
- прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним подручјем;
- средстава обезбеђених за реализацију програма, планова и пројеката у области заштите природе;
- донација, поклона и помоћи;
- других извора у складу са законом.

Акциони план даје преглед средстава за његово спровођење која ће бити узимана у обзир и приликом израда годишњих програма управљања.

Укупно процењена средства за спровођење плана управљања за период 2011-2020.год износи 192.000.000 динара. На годишњем нивоу то у просеку износи 19.250.000 динара. Преглед финансијских средстава за спровођење плана управљања дат је у табели.

Табела : Преглед финансијских средстава за спровођење плана управљања (2011-2020)

Активност	Прорачунати износ (РСД)
Ревизија Уредбе о заштити СРП „Горње Подунавље“	500.000.
Опремање чуварске службе потребном техничком опремом и едукација	8.000.000
Развој природи блиског туризма и за то потребне инфраструктуре	50.000.000
Инвентаризација флоре и фауне, мапирање врста и станишта.Мониторинг врста.	5.000.000
Активно сузбијање инвазивних врста биљака	30.000.000
Ревитализација станишта - поновно успостављање контакта реке са старим речним рукавцима по посебним пројектима (реконструкција појединих делова) и повећање површина под воденим огледалима на локалитетима Карапанца, Широки рит, Моношторски рит – северна варијанта, Бестремент, Штрабац и Кошаре	80.000.000
Активна заштита птица обезбеђивањем очувања фрагмената аутохтоних врста шума због очувања стабала неопходних за	5.000.000

гнежђење	
Унапређење свих видова сарадње са другим корисницима подручја и локалним заједницама на развоју еко-туризма и промоцији Резервата	4.000.000
Презентација и популаризација природних вредности подручја	10.000.000
УКУПНО (за период од 10 година)	192.500.000

- Средства Републичког буџета (Министарства животне средине, рударства и просторног планирања) очекују се, пре свега, за суфинансирање пројеката који пружају подршку добром чувању и одржавању заштићеног подручја и заштити кључних природних вредности.
- На основу досадашњих и очекиваних прихода и трошкова у протеклом периоду, обзиром на интенцију смањивања јавне потрошње и вероватно непромењене могућности буџетске подршке програму, неопходна је ревизија укупне суме планираних средстава у правцу њеног балансирања, што ће бити дефинисано годишњим програмима заштите и развоја. Уколико буде потребе, могуће је након извесног времена извршити и иновацију програма.